

СТРУКТУРА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ КОЛОРИСТИКИ ІНТЕР'ЄРУ І ХУДОЖНЬО-ДЕКОРАТИВНИХ ЗАСОБІВ

Анотація: в статті підняте питання про актуальність проблеми взаємозв'язку колористики інтер'єру і художньо-декоративних засобів. Розглянуто зв'язок колірного оточення інтер'єрного простору від закладеної в створеному просторі ідеї. Визначено ряд невід'ємних факторів, пов'язаних між собою і що надають основний вплив на сприйняття художньо-декоративних поверхонь в інтер'єрному просторі. Запропонована структура в розміщенні художньо-декоративних форм, розроблені засоби для досягнення потрібної художньої виразності середовища. За допомогою зробленого аналізу та приведених прикладів, які виконані автором статті, наведені основні, принципи які можуть бути так само і інструментом в роботі художника-дизайнера, що дозволить йому з більшим професіоналізмом підійти в рішенні поставленого творчого завдання щодо розміщення художньо-декоративних поверхонь в колористичному просторі інтер'єру.

Ключові слова: *колорит, колористика, колір, художнє сприйняття, художньо-декоративні поверхні, форми та засоби, виразність, композиція, фактура матеріалу, інтер'єрний простір, творчий задум, образність, художня виразність, мистецтво і дизайн.*

Зв'язок роботи з науковими програмами. Розробка відповідає загальному профілю наукових досліджень кафедри рисунку і живопису КНУБА за темою «Колористика і художньо-декоративне оздоблення інтер'єру» у навчальній програмі курсу «Кольорознавство» та програмі підготовки фахівців за спеціальностями «Образотворче мистецтво, реставрація», «Дизайн».

Постановка проблеми. Художньо-декоративна форма, розміщена в інтер'єрі, вже сама по собі є невід'ємним учасником колористичного простору і не може існувати особисто, без впливу загального оточення. Вдале використання мистецького твору, не залежно від його виду, допомагає надати простору певний емоційний настрій та створити неповторну атмосферу в візуальному середовищі, що характеризується наявністю, властивих тільки їй, зорових асоціацій, образів, рівнем комфортності і ступенем гармонійності.

Художньо-декоративні засоби – це перш за все декор. Декор (від фр. *décor*, від лат. *de*кого колаж – прикрашаю) – система прикрас споруди (фасаду, інтер'єру) або виробу. Це може бути простий засіб (однорідна фактурна обробка будь-якої поверхні, одноколірне фарбування), так і складний (поєднання скульптури, розпису, орнаменту, різних за фактурою і текстурою матеріалів) [2]. Художньо-декоративні засоби, маючи художнє значення, складається з різних видів і можливостей образотворчого мистецтва – пластичних мистецтв, які об'єднує: 1) живопис – станковий (картини), монументальний (пов'язаний з архітектурною формою – фреска, сграфіто), декоративний (розпис предметів ужитку та ін. об'єктів), декораційний (театральні й кінодекорації); 2) скульптуру: скульптура (станкова, рельєф, барельєф і високий – горельєф, рельєфне панно, колаж – декоративне панно; 3) графіку; 3) мистецтво художника оформлювача [2]. Кожен вид мистецтва має свої специфічні і виразні засоби, котрі можуть істотно відрізнитись один від одного, але в той же час вони мають здатність об'єднуватися в систему, образної і пластичної мови та призвести до синтезу мистецтв [1]. Синтез мистецтв – поєднання різних видів мистецтв, розраховане на багатосторонній естетичний вплив [5].

Існує ряд основних чинників, що впливають на сприйняття художньо-декоративних поверхонь. В першу чергу потрібно враховувати, що умови сприйняття будь-якої художньої форми, що знаходиться в інтер'єрному середовищі, будуть відмінні в умовах екстер'єру. Тут величезну роль грає не тільки виразність внутрішнього простору, а і все поле оточуючого середовища, що включає в себе архітектурно-геометричну композицію, матеріал і фактуру огорожуючих поверхонь, обладнання інтер'єру, загальну колористику простору, джерело освітлення. В інтер'єрному просторі твір мистецтва володіє ще і художньою оцінкою. Сприйняття художнє — різновид сприйняття естетичного, цілеспрямоване і цілісне сприйняття, яке супроводжується естетичним переживанням. Художнє сприйняття, за своєю суттю – є саме сприйняття художнього образу твору мистецтва [4]. Тобто, надання твору мистецтва художності полягає в розумінні глядачем художньої образності твору мистецтва, в збагаченні світогляду людини, вихованні почуття художнього смаку, задоволенні художньої потреби та краси. Досягнення взаємної гармонії колористичного простору інтер'єру і художньо-декоративних форм зможе створити оптимально комфортні умови для перебування в ньому людини. Це потрібно враховувати в своїй роботі дизайнеру-художнику ще на ранніх етапах проектування. Тому питання взаємозв'язку колористики інтер'єру і художньо-декоративних засобів, визначення структури та принципів її розташування є дуже актуальне, а її рішення істотно допоможуть у творчій роботі художника-дизайнера.

Аналіз останніх досліджень. На сьогодні існує багато фундаментальних праць відомих авторів стосовно питання взаємозв'язку простору інтер'єру і художньо-декоративних засобів, синтезу мистецтв, призначення і функції мистецького твору, основних принципів і законів колористики і кольору в інтер'єрному середовищі, живопису, об'єктах мистецтва, наприклад: Аронов В. Р., Арнхейм Р., Арнаухо И., Бегану З. Г., Бартенев И. А., Кантор А. М., Сапего И. Г., Иконников А. В., Иконников А. В., Минкявичус Й. К. [3]; Новикова Е. С., Степанов Г. П. [1], Фрилинг Г., Ауэр К., Шашлов Б. А. та ін. Стосовно композиції простору та художньої форми: Раушенбах Б. В., Степанов А. В., Шорохов Є. В., В.Є. Михайленко, М. І. Яковлев та ін. Стосовно художнього осмислення творів зображувального мистецтва та естетичного сприйняття: Божко Ю. Г., Вансалов В. В., Малахов Н. Я.. В радянський час існувала потреба у використанні пропагандистського монументального мистецтва, а відповідно і актуальність в науковому розгляді цього питання, тому видавався цілий ряд журналів, збірок статей таких, як «Советское монументальное искусство», «Мастерские монументальной живописи при академии архитектуры СССР», «Художник и город», де були представлені найкращі на той час твори монументального мистецтва. Сучасна література про сприйняття художньої форми в колористичному просторі здебільшого орієнтується на досвід минулих років. Створюється багато енциклопедій дизайну наприклад праці авторів: Минервин Г. Б., Шимко В. Т., Ефимов А. В. [5], Уильям Лувелл та ін. Посібників, підручників та книг, орієнтованих для широкого кола читачів та практичного використання колористики і художньо-декоративної форми в житті людини, в творчій праці художника, дизайнера, архітектора, існує також достатньо, наприклад: Агранович-Понамарёва Е. С., Аладова Н. И., Ачкасова та ін. Проведений аналіз історичного досвіду виявив, що існує нестаток потрібної літератури і науково-методичного забезпечення в практичному використанні стосовно структури взаємозв'язку колористики інтер'єру і художньо-декоративних засобів, розміщених в просторовому середовищі, орієнтованій для дизайнерів і художників.

Виклад основного матеріалу. Художньо-декоративні засоби, розміщені в колористичному просторі взаємопов'язані із загальним середовищем та колористичним оточенням. Структура інтер'єра складається перш за все з цілого об'єму простору, з його геометрії, масштабності, колористичного ладу, який напряму залежить від ідеї композиції і методів її здійснення та засобів реалізації. Будь-який колір належить предмету, певній фактурі цього предмету. Засоби освітлення забезпечують видимість форм и предметів, допомагають виділити головне, розподіливши в потрібному порядку заданої композиції, тональність і насиченість кольору відповідно до загальної ідеї простору. Художньо-

декоративні засоби, перебуваючи в колористичному середовищі, так само залежать від композиційного порядку и повинні відповідати творчому задуму, наділяти інтер'єр певною образністю, мати художню виразність [3].

Ряд важливих ознак визначає умови існування художньо-декоративної форми в середовищі такі як, композиція самого твору, різновид художнього засобу, фактура використаного матеріалу, загальне кольорове вирішення, а також залежність від зовнішніх чинників – умов сприйняття, розташування, куту огляду, що напряду залежать від оточення інтер'єру (табл. № 1). Для можливості досягнення максимальної виразності художньо-декоративної форми та в той же час дотримання цілісності та єдності загального колористичного простору та всієї композиційної структури інтер'єру, потрібне визначення ряду основних характеристик та принципів, структурного взаємозв'язку колористики інтер'єру та художньо-декоративних засобів:

1). Створення композиційного центру, акцентування. Табл. № 2 (рис. № 1). Може бути досягнуто наприклад: за допомогою розміщення в композиції художньо-декоративної форми відносно геометричного центру, або створення кольорової доміанти в загальній колористиці. Акцентування — прийом композиції, в котрому посилення композиційної значущості художньо-декоративної форми, досягається за допомогою виділення її як акценту [4]. Це може бути кольоровий контраст (насиченість кольору або контраст доповнюючих кольорів) яскравість кольору та контраст за тоном. За допомогою кольорового акценту можна привнести в інтер'єр також відповідний настрій.

2). Створення оптичної ілюзії. Табл. № 2 (рис. № 2). Ілюзії оптичні – обмани зору (від лат. *illusion* – обман) помилки зорового сприйняття об'єктів – їх кольору величини, форми, віддаленості і ін. Ілюзії оптичні пов'язані з впливом кольорового контрасту освітленості навколишніх предметів, руху об'єкта та ін. [1]. За допомогою художніх засобів можливо створити враження реально існуючих предметів і простору, підміну реальності зображенням за рахунок ілюзорного знищення поверхні огородження (стіни, покриття).

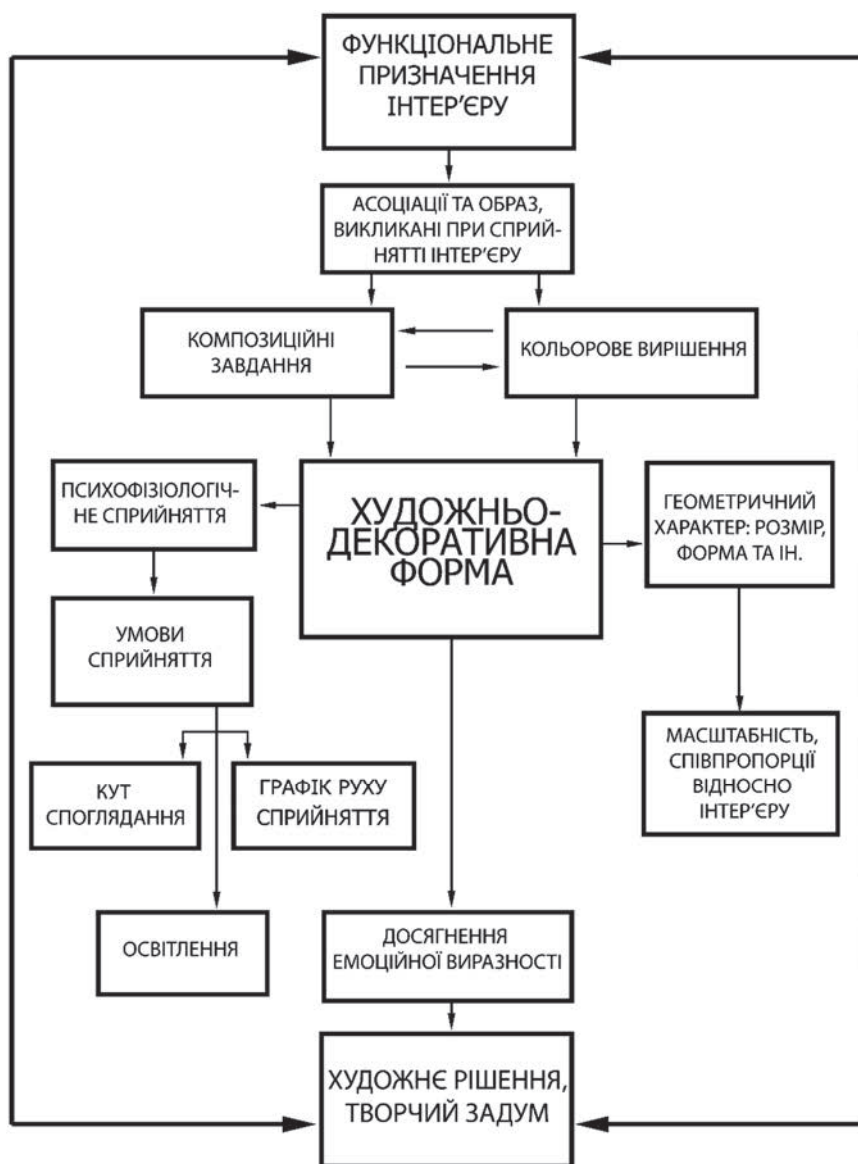
3). Створення динаміки. Табл. № 2 (рис. № 3). Можливість створення руху, зміна форми в просторі, досягається за допомогою композиційного рішення, наприклад ритму, кольорового ряду, і нестандартним творчим підходом. При цьому виникає образність, ілюзорна зміна характеру геометричного простору.

4). Ефект доповнення. Табл. № 2 (рис. № 4). В колористичному просторі художньо-декоративна форма може вдало поєднувати весь простір, що складається з різноманітних функціональних елементів обладнання і декору, за допомогою колористики (акцентів, гармонійного кольорового доповнення, повтору), стилістичних ознак, смислового задуму.

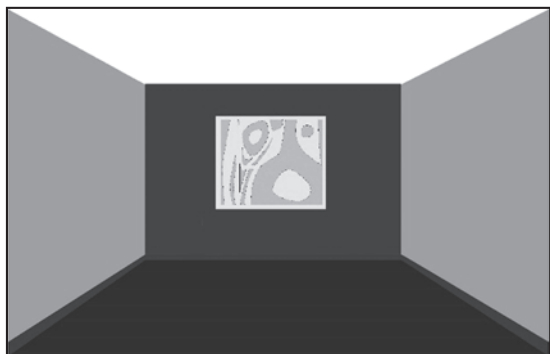
5). Надання образності. Табл. № 2 (рис. № 5). Образ художній – видима будова змісту, ідеї, злиття єдності форми і змісту, здійснене художником в конкретному матеріалі [5]. Досягнення художньої образності за допомогою обраного сюжету, ідеї, колористики, здатні впливати психологічно, нести емоційне навантаження на людину, створювати певний настрій.

6). Функціональність. Табл. № 2 (рис. № 6). Художньо-декоративна форма здатна здійснювати не тільки естетичну, але і функціональну роль в життєдіяльності людини. Синтез художніх форм з предметами обладнання здатен виконувати кілька потреб людини, об'єднуватися в певний “Арт-об'єкт” і вже сам по собі бути витвором мистецтва.

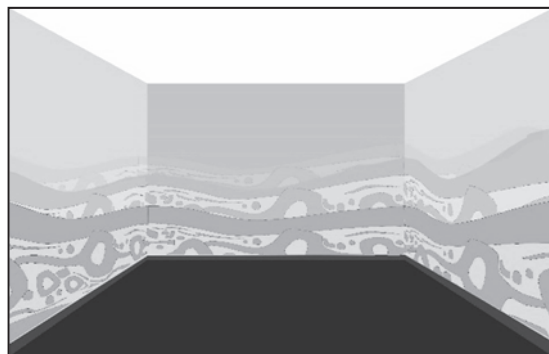
ТАБЛ. № 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ХУДОЖНЬО-ДЕКОРАТИВНОЇ ФОРМИ ТА ЇЇ ФУНКЦІОНАЛЬНЕ-ЕСТЕТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ В ІНТЕР'ЄРІ

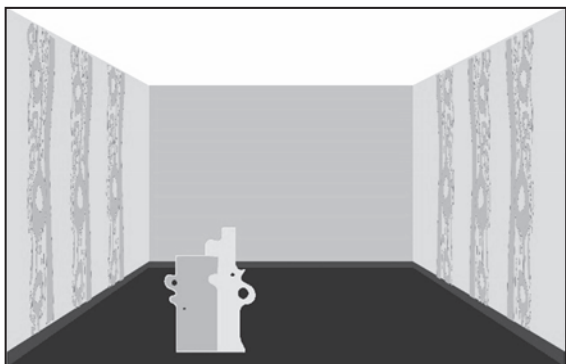
ТАБЛ. № 2. ОСНОВНІ СТРУКТУРНІ ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ КОЛОРИСТИКИ ІНТЕР'ЄРУ І ХУДОЖНЬО-ДЕКОРАТИВНИХ ЗАСОБІВ

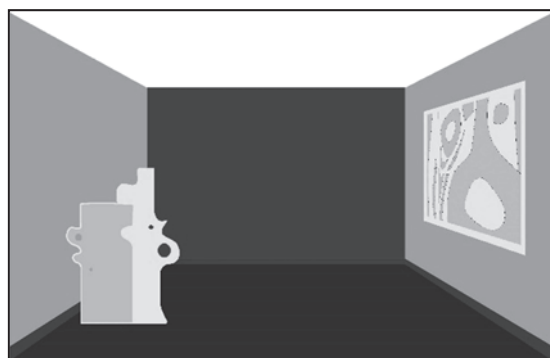
Рис. № 1. Створення композиційного центру, акцентування

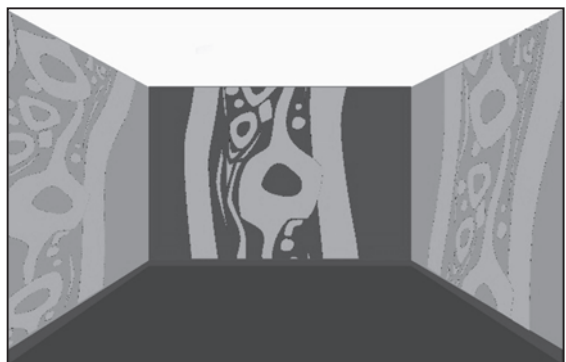
Рис. № 2. Створення оптичної ілюзії

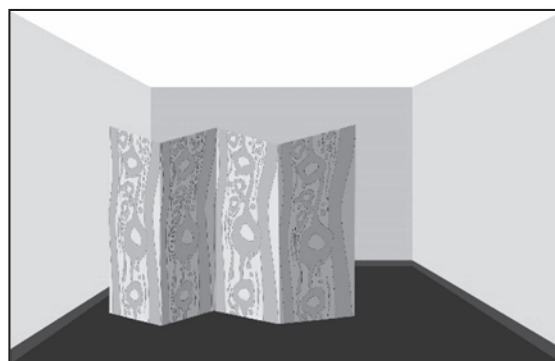
Рис. № 3. Створення динаміки

Рис. № 4. Ефект доповнення

Рис. № 5. Надання образності

Рис. № 6. Функціональність

Умовні позначення до таблиці

- Колористичне інтер'єрне обладнання

- Художньо-декоративна форма

Висновки: відповідно можна зробити висновки, що підняте в статті питання про актуальність проблеми і взаємозв'язку колористики інтер'єру і художньо-декоративних засобів потребує уваги. Розглянутий взаємозв'язок і запропонована структура в розміщенні художньо-декоративних форм, та запропоновані засоби дійсно зможуть дизайнерам та художникам допомогти досягнути найбільшої виразності і цілісності сприйняття простору в розкритті творчого замислу. Це допоможе досягнути певного образу, емоційного настрою та створити відповідну атмосферу для комфортного перебування людини в інтер'єрному середовищі.

Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі інших складових взаємозв'язків колористики простору, художньо-декоративної форми в інтер'єрному середовищі.

Литература:

1. Степанов Г. П. Композиционные проблемы синтеза искусств. Ленинград: «Художник РСФСР», 1984, 320 с.
2. Советский энциклопедический словарь. Москва: «Советская энциклопедия», 1985, 1600 с.
3. Минкявичус Й.К. Интерьер и монументальное искусство. Москва: «Стройиздат», 1974, 88 с.
4. Мардер А. П., Євреїнов Ю. М., Пламеницька О. А. та ін. Архітектура: Корот. словник-довідник. Київ: «Будівельник», 1995, 335 с.
5. Техническая эстетика и дизайн. Словарь. Под общей ред. Калиничевой М.М. Москва: «Академический проект: Культура», 2012, 356 с.

Аннотация.

Пилипчук О. Д. Доцент кафедри рисунка и живописи Киевского национального университета строительства и архитектуры. **Влияние цветовых и световых рефлексов окружающей среды на восприятие художественно декоративных поверхностей.** В статье поднят вопрос об актуальности проблемы взаимосвязи колористики интерьера и художественно-декоративных средств. Рассмотрена связь цветового окружения интерьерного пространства от заложенной в созданном пространстве идеи. Определен ряд неотъемлемых факторов, связанных между собой и оказывают основное влияние на восприятие художественно-декоративных поверхностей в интерьерном пространстве. Предложенная структура в размещении художественно-декоративных форм, разработанные средства для достижения нужной выразительности среды. С помощью сделанного анализа и приведенных

примеров, выполнены автором статьи, приведены основные принципы которые могут быть так же и инструментом в работе художника-дизайнера, позволит ему с большим профессионализмом подойти в решении поставленной творческой задачи по размещению художественно-декоративных поверхностей в колористическом пространстве интерьера.

Ключові слова: колорит, колористика, цвет, цветные рефлексы, свет, восприятие, форма, выразительность, фактура материала, освещение, интерьерная пространство, художественно-декоративные поверхности, искусство и дизайн.

Abstract.

Pilipchuk O. D. Docent of the Department of Drawing and Painting. Kiev National University of Construction and Architecture. Influence of color and light reflexes of the environment on the perception of artistically decorative surfaces. The article raises the question of the relevance of the problem of the interrelation between the color of the interior and artistic and decorative means. The connection of the color environment of the interior space from the idea embedded in the created space is considered. A number of integral factors, connected with each other, have been determined and have a major influence on the perception of artistic and decorative surfaces in the interior space. The proposed structure in the placement of artistic and decorative forms, developed tools to achieve the desired expressiveness of the environment. With the help of the analysis and the examples given, the author of the article is satisfied, the main principles that can be the same as the tool in the work of the artist-designer, will allow him to approach with great professionalism the solution of the set creative task of placing artistic and decorative surfaces in the color space of the interior.

Key words: color, color, color, color reflexes, light, perception, form, expressiveness, texture of the material, lighting, interior space, artistic and decorative surfaces, art and design.